

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ДІТЕЙ ЗА ВЧИНЕННЯ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА ТА НАСИЛЬСТВА ЗА ОЗНАКОЮ СТАТІ

Адміністративна відповідальність

За вчинення домашнього насильства та насильства за ознакою статі, згідно зі статтею 173-2 КУпАП, відповідальності підлягають особи, які досягли шістнадцятирічного віку. Однак до дітей у віці від 16 до 18 років замість санкції відповідної статті застосовуються заходи впливу, передбачені ст. 24-1 КУпАП. Такі заходи, зокрема, містять:

- 1) зобов'язання публічно або в іншій формі попросити вибачення у потерпілого(-ої);
- 2) попередження;
- 3) догану або сувору догану;
- 4) передачу неповнолітнього під нагляд батькам або особам, які їх замінюють, чи під нагляд педагогічному або трудовому колективу за їх згодою, а також окремим громадянам на їхнє прохання.

Крім того, відповідно до ст. 39-1 КУпАП при вчиненні домашнього насильства чи насильства за ознакою статі суд може направити кривдника(-цю), незалежно від його(її) віку, на проходження ним(нею) програми для кривдників(-иць). Умисне ухилення від проходження такої програми неповнолітньою особою тягне за собою кримінальну відповідальність згідно зі ст. 390-1 ККУ, що передбачає арешт строком до 6 місяців.

У випадку, якщо домашнє насильство вчиняє неповнолітня особа у віці від 14 до 16 років, вона не підлягає відповідальності. Однак згідно з ч. 3 ст. 184 КУпАП відповідальність несуть батьки такої дитини або особи, які їх замінюють. Зокрема, передбачається накладення штрафу у розмірі від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Кримінальна відповідальність

Кримінальній відповідальності за домашнє насильство згідно зі ст. 126-1 ККУ підлягають особи, які досягли шістнадцятирічного віку. Домашнє насильство кваліфікується як злочин за ст. 126-1 ККУ, якщо воно вчиняється систематично (3 і більше разів), на відміну від домашнього насильства як адміністративного правопорушення за ст. 173-2 КУпАП, яке вчиняється несистематично (1-2 рази), та призвело до визначених наслідків.

Санкція ст. 126-1 ККУ передбачає застосування таких видів покарання: 1) громадські роботи на строк від ста п'ятдесяти до двохсот сорока годин; 2) арешт на строк до шести місяців; 3) обмеження волі на строк до п'яти років; 4) позбавлення волі на строк до двох років.

Відповідно до ст. 61 ККУ до неповнолітніх у віці від 16 до 18 років не може бути застосоване покарання у вигляді обмеження волі. Однак всі інші види покарання можуть бути застосовані.

Також до неповнолітніх осіб, які не досягли вісімнадцятирічного віку, не можуть бути застосовані обмежувальні заходи, що застосовуються до

повнолітніх осіб, які вчинили домашнє насильство, передбачені в ст. 91-1 ККУ.

Якщо неповнолітня особа вчинила злочин «домашнє насильство» вперше і якщо її виправлення є можливим без застосування покарання, суд на власний розсуд може звільнити таку особу від кримінальної відповідальності або від покарання, застосувавши до неї примусові заходи виховного характеру.

Зокрема, такими заходами можуть бути:

- 1) застереження;
- 2) обмеження дозвілля і встановлення особливих вимог до поведінки неповнолітнього(-ої);
- 3) передача неповнолітнього(-ої) під нагляд батьків чи осіб, які їх замінюють, чи під нагляд педагогічного або трудового колективу за його згодою, а також окремих громадян на їхнє прохання;
- 4) покладення на неповнолітнього(-ю), який(-а) досяг(-ла) п'ятнадцятирічного віку і має майно, кошти або заробіток, обов'язку відшкодування заподіяних майнових збитків;
- 5) направлення неповнолітнього(-ої) до спеціальної навчально-виховної установи для дітей і підлітків до його(її) виправлення, але на строк, що не перевищує трьох років.

Під час досудового розслідування та судового провадження до неповнолітньої особи, яка підозрюється або обвинувачується у вчиненні злочину домашнього насильства, можуть бути застосовані запобіжні заходи згідно зі ст. 176 КПК в загальному порядку, окрім затримання та тримання під вартою (ст. 492 КПК). Також неповнолітній може бути переданий під нагляд батьків, опікунів чи піклувальників згідно зі ст. 493 КПК.

У разі вчинення злочину домашнього насильства, передбаченого ст. 126-1 ККУ, неповнолітньою особою у віці від 14 до 16 років, вона не підлягає відповідальності. Однак в такому випадку відповідальності підлягають її батьки або особи, що їх замінюють, на яких згідно з ч. 4 ст. 184 КУпАП може бути накладено штраф у розмірі від ста до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Цивільна відповідальність

У випадку вчинення домашнього насильства (злочину або адміністративного правопорушення) малолітньою особою, яка не досягла 14 років, ні вона, ні її батьки не підлягають кримінальній чи адміністративній відповідальності. Однак, якщо при цьому була завдана шкода (наприклад, шкода, завдана ушкодженням здоров'я, майнова шкода, моральна шкода), то згідно зі ст. 1178 ЦКУ батьки такої дитини або особи, які їх замінюють, мають відшкодувати завдану шкоду, якщо вони не доведуть, що шкода не є наслідком несумлінного здійснення або ухилення ними від здійснення виховання та нагляду за малолітньою особою.

Шкода, завдана неповнолітньою особою у віці від 14 до 18 років, згідно зі ст. 1179 ЦКУ відшкодовується нею самостійно на загальних підставах.